

KORTE EN BEVATTELIJKE ONDERRIGTINGEN
OVER DE
SCHURFT DER SCHAPEN.

NAAR HET HOOGDUITSCH VAN

Prof. HERING,

DOOR

J. VAN HERTUM,

Rijks-Vecarts der Eerste Klasse, te Middelburg.

(Uitgegeven door de Commissie van Landbouw in Zeeland.)

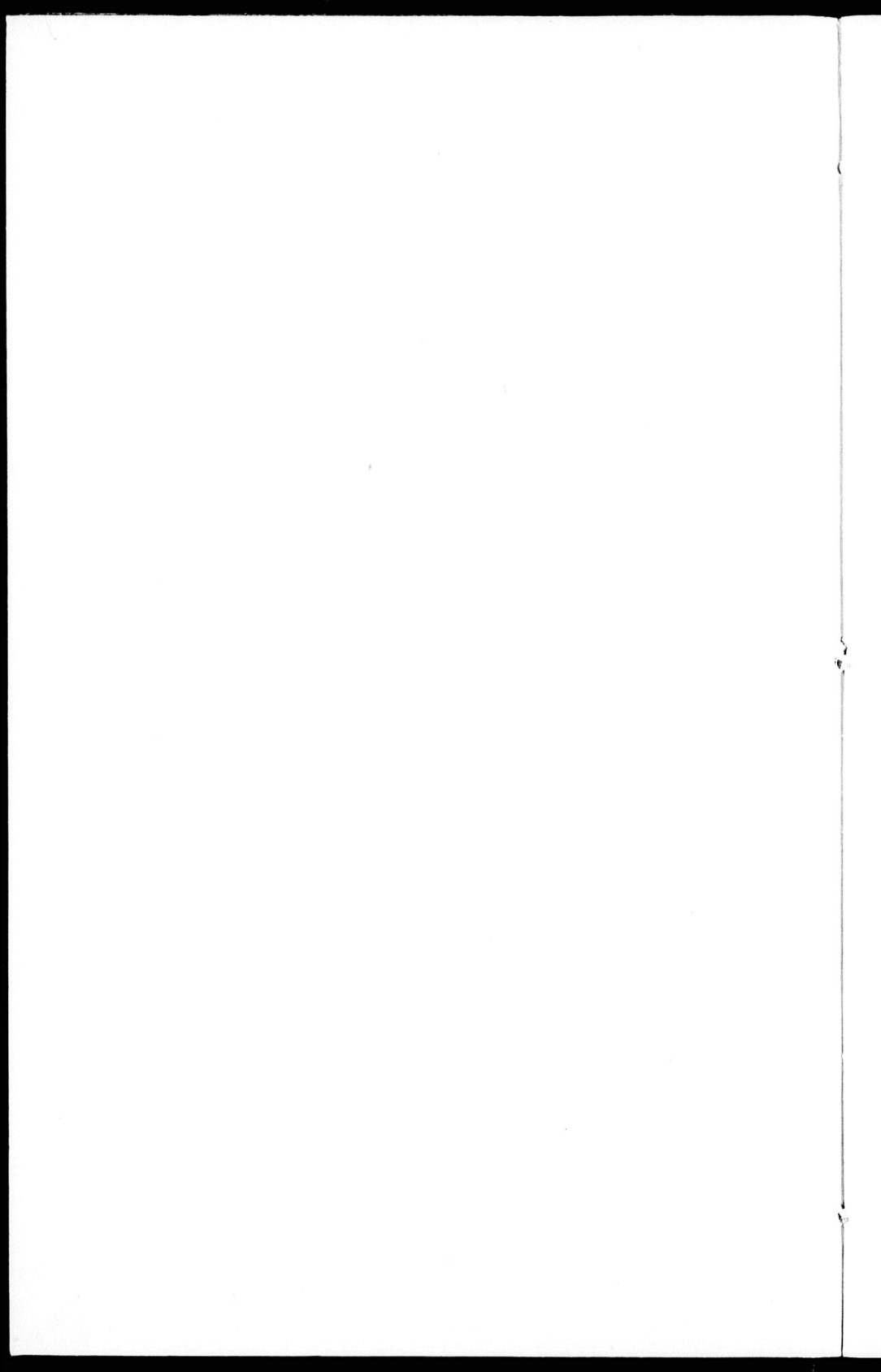

MIDDELBURG,
U. F. AUER.

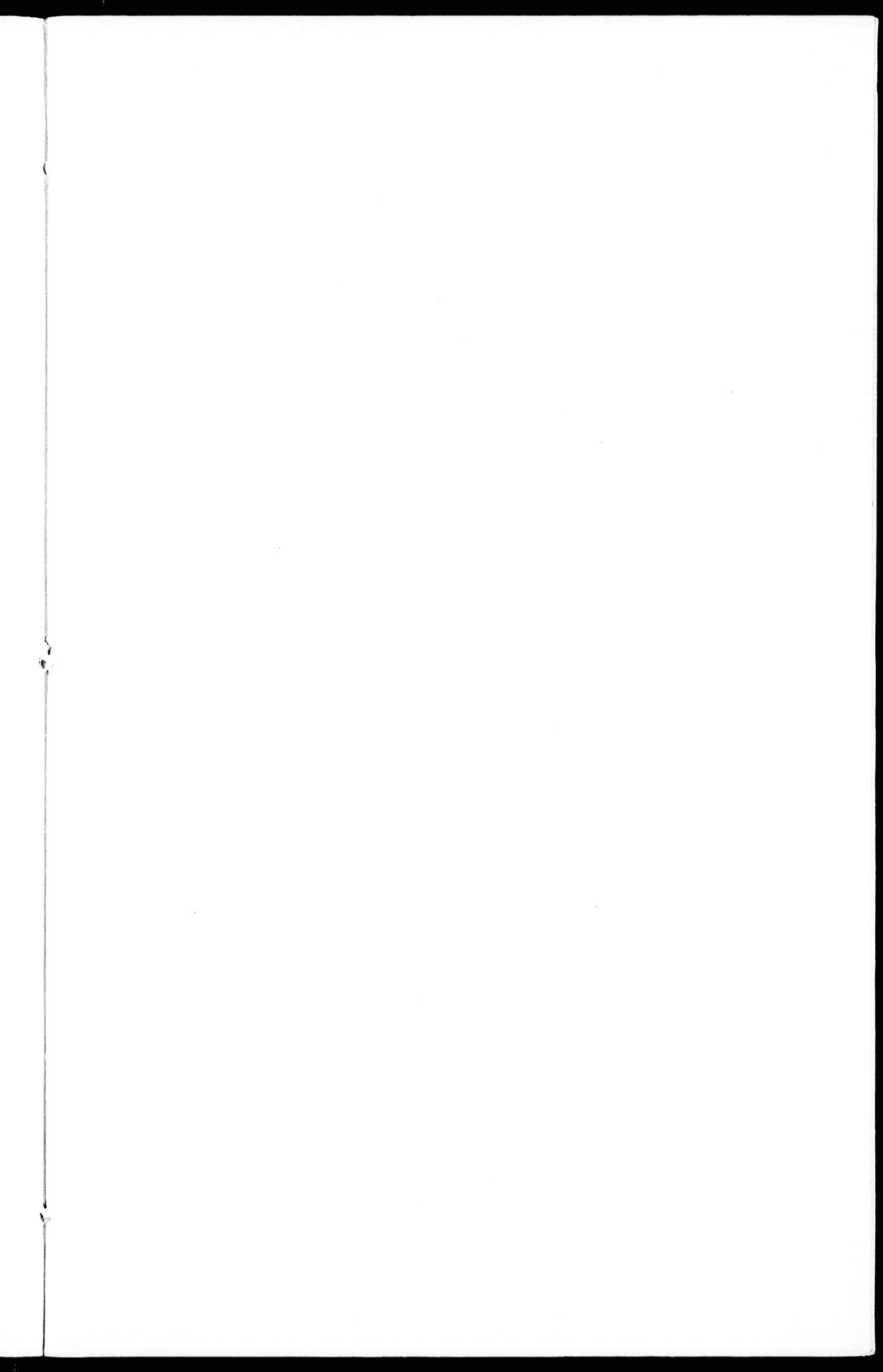
1847.

C

399

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

2671 489 3

31.86

C. n. 399.

KORTE EN BEVATTELIJKE ONDERRIGTINGEN

c
OVER DE

SCHURFT DER SCHAPEN.

NAAR HET HOOGDUITSCH VAN

Prof. HERING,

DOOR

J. VAN HERTUM,

Rijks-Veearts der Eerste Klasse, te Middelburg.

(Uitgegeven door de Commissie van Landbouw in Zeeland.)

MIDDELBURG,
U. F. AUER.

1847.

3100

INSTITUT FÜR MATHEMATIK UND PHYSIK

1911

SCHRIFT DER SCHULE

VON DER UNIVERSITÄT ZÜRICH

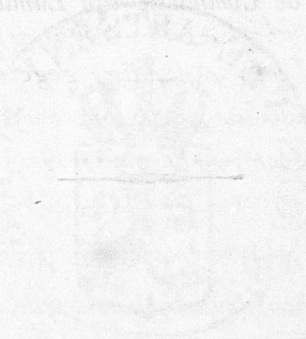
Prof. HERRIG

1911

J. VAN NESTER

Professors der Mathematik, in Zürich

(Eingetragen bei der Commission zur Revision in Zürich)

UNIVERSITÄT ZÜRICH
B. 2. 1911

1911

VOORBERIGT.

De zich van tijd tot tijd herhalende schurftziekte onder de Schapen in deze Provincie, ten gevolge waarvan de eigenaren derzelve aan groote nadeelen zijn blootgesteld, en waartegen tot hiertoe zeer weinig doeltreffende middelen ter genezing kunnen worden aangewezen, heeft aanleiding gegeven, dat de Commissie van Landbouw gewenscht heeft, het hiernevens in het licht verschijnende onderrigt, betrekkelijk deze ziekte, door een' bevoegd deskundige aan haar medegedeeld, ter algemeene kennis te brengen.

Hetzelve is hoofdzakelijk bestemd, om den schapenhouder op eene, zoo veel mogelijk bevattelijke, wijze met deze, dikwerf verderfelijke, ziekte bekend te maken, en hem daarbij eene geneswijze aan de hand te

geven, welke onder het bereik van elken landman gelegen is, en waardoor, zoo als de ervaring het elders heeft geleerd, op eene onkostbare wijze, eene volkomene genezing kan worden daargesteld.

*De Commissie van Landbouw acht het onnoodig, iets tot verdere aanprijzing hier te moeten bijvoegen, en uit alleen den wensch, dat zulks zal mogen strekken om den welstand van het, voor den Landbouw zoo belangrijke, *Wolvee* te bevorderen, en voor groote verliezen te waarborgen.*

MIDDELBURG, December 1847.

KORTE EN BEVATTELJKE ONDERRIGTINGEN

OVER DE

SCHURFT DER SCHAPEN.

Bij al onze huisdieren komen huid-uitslagen voor, welke met jeukte, afschubben der huid, uitvallen der haren enz., gepaard gaan, en die algemeen met den naam van *schurft* bestempeld worden. Bij geen dier is die uitslag schadelijker dan bij het schaap, hetwelk daaruit voortvloeit, dat het voornaamste product, hetwelk deze diersoort oplevert, namelijk de wol, door de schurft bedorven of vernietigd wordt. Ook de omstandigheid, dat de schapen, in den regel, in talrijke kudden gehouden worden, veroorzaakt, dat de ziekte zich gemakkelijk bij een groot aantal kan verspreiden, en dien ten gevolge

den schapenhouder doorgaans roote nadeelen berokkent. Van daar het spreekwoord: »*én schurftig schaap steekt » de geheele kudde aan.*»

Door de samenwerking van verschillende oorzaken en omstandigheden, heeft de scurftziekte in de laatste jaren zich op eene ongewone wijze in *Duitschland*, vooral in *Wurtemberg*, verspreid. Het *Verein tot bevordering der Schapenteelt*, in dat Rijk gevestigd, heeft het dien ten gevolge doelmatig geacht, door den Hoogleeraar HERING, te *Stuttgart*, een bevattelijke onderrigting over deze verderfelijke veeziekte te laten ontwerpen, en deze zoo veel mogelijk door den druk te verspreiden.

Daar ook in de Provincie, waarin ik ben gevestigd, en, naar het schijnt, ook in andere gewesten onzes Vaderlands de schurftziekte zich meer dan gewoonlijk onder de schaapskudden vertoont, is het mij niet ongepast voorgekomen, om de zoo zaakrijke, echt practische onderrigting van den *Wurtembergischen* Hoogleeraar HERING, meer algemeen bekend te maken. Dezelve bevat, mijns inziens, alles, wat ieder schapenhouder van deze, voor de kudden zoo verderfelijke ziekte, behoort te weten. Het middel, daarin ter genezing van de schurft aanbevolen, is het doeltreffendste, dat wij kennen. Hetzelve beantwoordt, bij eene goede aanwending, altijd aan het doel, is overal te bekomen, gemakkelijk te bereiden, en, wat bij de behandeling der schurftziekte, onzes inziens, een hoofdvereischte is, — het is goedkoop.

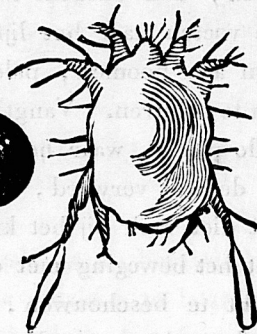
BESCHRIJVING DER ZIEKTE.

Onderzoekt men eene kudde, waarin zich schurftige schapen bevinden, dan ontdekt men, dat dezelve zich dikwerf met de voeten naar het lijf slaan, zich krabben of belekken, en aan boomen, palen en dergelijke voorwerpen trachten te schuren. Vangt men zoodanig dier op, en onderzoekt de plaats, waar het zich heeft geschuurd, dan vindt men de wol verward, afgestorven of uitgevallen. Houdt het dier zich bij het krabben met de vingers zeer stil, maakt het beweging met den mond, dan is het als zeer verdacht te beschouwen, en behoort de huid nauwkeurig onderzocht te worden. of er zich geene neten, luizen of andere tot jeukte aanleiding gevende voorwerpen, of wel bovengenoemde eigendommelijke kentekenen der schurft, op dezelve aanwezig zijn.

De schurftige plaatsen op de huid hebben, naarmate dezelve kort of lang bestaan hebben, een verschillend aanzien. Zij hebben eene bleeke, soms eene groenachtige kleur. De huid is doorgaans verdikt, vertoont zich raauw, en, bij eenige drukking, sijpelt er eene scherpe vochtigheid uit dezelve. Somwijlen ontdekt men alleen nog kleine knobbeltjes (schurft-mijt-nesten) in de huid. Bij langeren duur, zijn de schurftige plaatsen op de huid met dikke, gele, harde korsten bedekt, zoodat men den grond derzelve niet zien kan, zonder de korsten verwijderd te hebben. Behalve deze ziekelijke veranderingen, vindt men, bij eene nauwkeurige onderzoeking op de schurftige plaatsen der huid, zeer kleine diertjes, zogenoemde *schurft-mijten*, welke, met het bloote oog gezien, zich als witte kogeltjes of punten voordoen, doch,

met het vergrootglas beschouwd, de hierbij gevoegde gedaante hebben,

Natuurlijke
grootte.

SCHAAP-MIJT,

Acarus scabiei
Ovinæ.

(Sterk vergroot.)

Om zich van het aanwezig zijn der schurft-mijten te verzekeren, neemt men deze kleine diertjes met de punt van een schrijfspen voorzigtig van de huid, en legt ze op een donker gekleurd voorwerp, bijv. een stukje zwart papier. Dezelve maken alsdan doorgaans eenige beweging, waardoor zij (wanneer men geen vergrootglas heeft) gemakkelijk van kleine huid- of zweetschubbetjes kunnen onderscheiden worden. Bij koud, nat weder, zijn deze mijten meestal verstijfd, en bewegen zich zeldzaam, in welk geval men best doet, dezelve door den adem te verwarmen. Ingeval men zich met het bloote oog niet van het bestaan der schurft-mijten overtuigen kan, behoort men een vergrootglas ter hulp te nemen, doch zij, die in de zaak eenige ervaring hebben opgedaan, erkennen dezelve gemakkelijk.

Heeft men mijten op de huid gevonden, dan kan men zich van het bestaan der schurft verzekerd houden. Dierzelfver aanwezig stelt het wezenlijke kenteeken der schurft-

ziekte daar. Het is door deze mijten, dat de verspreiding der ziekte plaats heeft. Dezelve wordt daardoor van de eene plaats des ligchaams naar de andere, op gelijke wijze van het eene dier op het andere, en eindelijk ook van de eene naar de andere kudde overgebracht.

OORZAKEN DER ZIEKTE.

De schurftziekte kan op tweedertlei wijze in eene kudde te voorschijn treden. Dezelve wordt *oorspronkelijk*, ten gevolge van het inwerken van leefregelkundige invloeden geboren, of wel zij ontstaat door *besmetting*.

1°. Wanneer eene aanhoudende vochtige weêrsgesteldheid op de schapen heeft ingewerkt, dan wordt de oppervlakte der huid, voornamelijk op den rug en den staartwortel, verweekt en ziekelijk aangedaan. Uit de fijne kloven of blaasjes, welke in de verdikte huid op die plaatsen te voorschijn komen, vloeit nu en dan eene geelachtige vochtigheid. Het dier gevoelt jeukte, en schuurt zich aan nabij zijnde voorwerpen. Deze soort van schurft wordt met den naam van de *natte* of *regenschurft* bestempeld. Brengt men zoodanige schapen, door de regenschurft aangedaan, in een droog, luchtig verblijf, dan droogt de op de huid uitgezweete vochtigheid op, de opperhuid schubt zich af, en de ziekelijk aangedane plaatsen gaan van zelve tot genezing over. Werkt evenwel de vochtige weêrsgesteldheid nog langer op de schapen in, dan vormen er zich in de ziekelijk aangedane deelen van de huid *mijten*, en alsdan verkrijgt men de

ware *besmettelijke* schurft. Het tijdstip aan te geven, wanneer zich uit de regenschurft mijten ontwikkelen, is niet mogelijk. Zijn evenwel eenmaal deze kleine diertjes ontstaan, dan doen zij de huid aan, graven zich in dezelve, leggen daarin derzelve eieren, en daaruit komen na 15 dagen weder jonge mijten te voorschijn. Op deze wijze nemen zij in getal toe, hetwelk in het begin langzaam, later meer snel plaats heeft, terwijl in dezelfde mate het getal en de uitgestrektheid der schurftige huidplaatsen toeneemt.

2°. Ontstaat de schurftziekte in eene kudde door *besmetting*, dan is zulks meestal het gevolg, dat er een of meer schurftige schapen in dezelve zijn overgebracht. In stallen, perken enz., waar de schapen met elkander in aanraking komen, gaan er ligtelijk eenige *mijten* van het zieke op het gezonde dier over, en zoo doende wordt het ook besmet. Ook kan eene kudde besmet worden, wanneer deze in eenen stal of perk of op andere plaatsen, waarin korten tijd te voren schurftige schapen geweest zijn, gedreven wordt. Dezelve schuren zich, zoo als wij weten, gaarne aan horden, boomen, ruiven enz. Er blijft aan deze voorwerpen eenige wol hangen, waarin zich mijten bevinden, welke, wanneer zij met gezonde schapen in aanraking komen, overgaan. Zulke plaatsen, waar schurftige schapen geweest zijn, moeten derhalve gedurende eenige dagen zorgvuldig vermeden worden, daar de ondervinding heeft geleerd, dat de mijten, ofschoon van het ligchaam des schaaps verwijderd, 8 tot 14 dagen, en soms nog langer, in het leven kunnen blijven.

Is eene kudde besmet geworden, (hetwelk in verre de

meeste gevallen plaats heeft) dan breidt zich de ziekte langzaam (in de stallen evenwel sneller dan op de weide) in dezelve uit, zoodat men de kwaal eerst na eenige weken, soms maanden, gewaar wordt.

De schurft is op zich zelve voor de schapen niet doodlijk. De dieren nemen evenwel sterk in het vleesch af, daar zij dag of nacht geen rust hebben. De wol vermindert dagelijks in hoeveelheid en hoedanigheid. Eindelijk vervallen de dieren in uittering, en gaan, wanneer er in tijds geene doelmatige hulp wordt aangebragt, te gronde.

Eene hoofdvraag is het dus: *Wat kan en moet er met eene schurftige schaapskudde gedaan worden?*

Allereerst moeten wij hier herinneren, dat, aangezien de schurft tot de besmettende ziekten behoort, van haar bestaan dadelijk aan de bevoegde autoriteiten, door den eigenaar der besmette kudde, moet worden kennis gegeven, opdat deze door gepaste maatregelen hare verdere verspreiding zoude kunnen voorkomen. Vervolgens kan men tot een der drie volgende middelen besluiten: 1°. de schapen afslagten, 2°. dezelve uit het land vervoeren, of 3°. de genezing beproeven.

Het eerste middel, namelijk het slagten, is alleen aan te raden bij vet vee, eene kleine kudde, of wel, wanneer door de opoffering van eenige stuks de verspreiding der ziekte nog kan voorgekomen of onderdrukt worden. Daar de ziekte alleen de huid aandoet, kan het vleesch zonder nadeel gebruikt worden. (1) De huid der geslagte

---

(1) In eenen ver gevorderden trap der ziekte, wanneer de schapen algemeen kwaadsappig of in uittering zijn vervallen, durven wij het gebruik van het vleesch van zoodanige dieren niet onbepaald aanbevelen. Het komt ons dus raadzaam voor, dat daarop door bevoegde deskundigen gelet worde.

schurftige schapen , moet op eene afgezonderde plaats worden gedroogd , opdat de daarop aanwezige mijten niet op gezonde schapen overgaan.

Het verkoopen en uitvoeren van eene schurftige kudde naar buiten 's lands , hetwelk niet zeldzaam plaats heeft , mag in geen geval zonder toestemming der bevoegde magt , en onder inachtneming van de noodige voorzorgen , plaats hebben. Dezelve moet , onder opzigt der politie , over de grenzen gebragt en daarbij zorgvuldig gewaakt worden , dat zij met geene gezonde kudden in aanraking komen. Dit middel , om zich van eene schurftige kudde te ontdoen , gaat in den regel met groote verliezen voor den eigenaar gepaard , en kan dus alleen in die gevallen te baat worden genomen , waar de noodige vereischten , om de genezing te beproeven , bijv. voeder , stalling enz. geheel ontbreken.

De genezing van de schurftziekte vordert geene groote kosten , is niet moeilijk of onzeker ; maar eene grondige kennis , een goede wil en de noodige opmerkzaamheid , zijn de vereischten om dezelve te bewerken ; — en het zijn deze voorwaarden , welke niet zelden ontbreken. Sommigen schijnen er ook belang bij te hebben , met te beweren , dat de schurft onherstelbaar is , en de schapen daaraan noodwendig moeten te gronde gaan. De schade van den eenen strekt gewoonlijk tot voordeel van den anderen.

Heeft men zich intusschen , door het opsporen van mijten , van het bestaan der ware schurft overtuigd ; is in de , voor de behandeling benoodigde , afgezonderde stallen of weiden , alsmede in het noodige stalvoeder voorzien , en eindelijk eene geschikte loods in de weide opge-

slagen, waarin de zieke schapen bij slecht weder kunnen verblijven, dan schaft men zich twee oude tobben aan, die groot genoeg moeten zijn, om een geheel schaap te kunnen indompelen. In een ander vat of bak wordt nu de volgende loog (in *Duitschland* algemeen bekend onder den naam van *de loog van WALZ*) op de volgende wijze bereid:

Men neemt *versch gebrande kalk*, vier deelen,
potasch, vijf deelen, of bij gebreke van dien
asch van beukenhout, zestig deelen.

Deze worden met water aangemengd en tot eene dunne brij gemaakt, en vervolgens, onder bestendig omroeren, bijgevoegd:

stinkende hartshoorn-olie, zes deelen,
gewone teer, drie deelen,
gier of pis, twee honderd deelen,
water, acht honderd deelen.

Op deze wijze verkrijgt men eene loog, welke voor een getal van 500 geschoren schapen toereikend is. (1)

Is nu, naarmate van het getal schapen, de noodige hoeveelheid loog bereid, dan plaatst men de beide tobben naast elkander, vult de eene tobbe met de benoodigde loog, (welke vooral bij koud weder vooraf laauw warm moet worden gemaakt) brengt de schapen in eenen nabij gelegen stal of perk, vangt dezelve stuk voor stuk op, en dompelt het geheele ligchaam in de loog, zoodat al-

(1) Wanneer de schapen vooraf worden geschoren, slaagt men gemakkelijker in de genezing. Zijn dezelve daarentegen sterk met wol bezet, dan heeft men niet alleen meer loog benodigd, maar ook de behandeling vereischt veel meer zorg.

les, behalve den kop en de beenen, goed bevochtigd wordt. Om dit te volvoeren, moeten twee sterkē mannen het schaap, de eene bij de achterbeenen en de andere bij de voorvoeten en den kop houden, hetzelfde eenige malen op en nederdrukken, en alsdan in de nevenstaande ledige tobbe plaatsen, ten einde daarin de afdruppende loog op te vangen en te bewaren. Twee andere personen houden het schaap in deze ledige tobbe, drukken overal de natte wol goed uit, zoodat de loog goed op de oppervlakte der huid doordringt, wrijven met eenen ouden borstel de harde korsten van de huid, en gieten met een bakje of eene kan de afgedrupte loog op die plaatsen des lichaams, waarop soms de loog niet genoeg mogt zijn doorgedrongen. Dit gedaan zijnde, nemen zij het schaap uit de tobbe, en laten het loopen.

Op de hier aangegevene wijze, moeten al de schapen van eene besmette kudde, onverschillig of men aan dezelfde schurftige plaatsen kan bespeuren, ingedompeld en behandeld worden. De ondervinding heeft geleerd, dat vier mannen op éénen dag een getal van 4 of 500 schapen op dergelijke wijze kunnen behandelen. Het is evenwel beter zich niet te overhaasten, en liever eenigen tijd meer te besteden, daar het welslagen der genezing alleen van eene zorgvuldige aanwending der loog afhangt.

Deze loog heeft namelijk het vermogen om in korten tijd de op de huid aanwezige schurft-mijten te doodden. Daar intusschen sommige mijten zich dieper in de huid hebben gevestigd, en eijeren leggen, waaruit op zijn langst, na 15 dagen, weder jonge mijten te voorschijn komen, zoo moet het indompelen der geheele kudde, nog twee

malen, namelijk den 8sten en den 15^{den} dag, op gelijke wijze in eene versch bereide loog herhaald worden.

Het is doelmatig, dat de plaats, waar men de bading verrigt, vrij en eenigzins afgelegen is, en daartoe eenen helderen dag wordt uitgekozen, opdat de gebade schapen spoedig kunnen opdroogen, en de regen de loog niet afspoele alvorens zij de vereischte uitwerking gedaan heeft. Ook is het raadzaam, om de ergst door de schurft aangetaste schapen, het eerste in te dompelen.

Gedurende de 3 of 4 weken, dat de behandeling duurt, behoort men nauwkeurig acht te geven, welke schapen nog neiging toonen om zich te krabben en te schuren. Zoodanige dieren moeten dadelijk opgevangen en de jeuikerige plaatsen met de loog weder gebet worden. Tot dat einde behoort men bij de bereiding van de loog, vóór dat de bading begint, eenige flesschen daarmede te vullen, en deze aan den herder, die de schapen hoedt, in handen te geven.

Alvorens men tot de aanwending van het tweede en derde bad overgaat, moet men zich eerst overtuigen hoe ver de genezing is vooruitgegaan, hetwelk men daaraan erkent, dat er geene nieuwe schurftige plaatsen zijn bijgekomen, de bestaan hebbende worden afgestooten, en de daaronder liggende huid weder gezond en zuiver te voorschijn komt. Worden de schapen, gedurende de behandeling, bij herhaling aan den regen blootgesteld, of de bading niet met de vereischte nauwkeurigheid bewerkstelligd, dan kan het noodig worden de bading, in plaats van drie, vier of vijf malen te moeten herhalen, hetwelk alsdan in tusschenruimten van 7 of 8 dagen moet plaats hebben.

Wanneer de behandeling in alle opzichten regelmatig is uitgevoerd, dan moeten de schapen, (bijv. 8 of 10 dagen nadat het laatste bad is aangewend) met de meeste nauwkeurigheid onderzocht worden, of er nog verdachte verschijnselen, namelijk levendige mijten, te bespeuren zijn. Is dit niet het geval, dan moet de kudde, overeenkomstig de bestaande voorschriften, nog 3 weken, (1) (te rekenen van de aanwending van het laatste bad) afgezonderd worden gehouden, kunnende men daarna zich van de radicale genezing der kudde verzekerd houden.

De wol der met de hiervoren genoemde loog gebade schapen, wordt daardoor aanvankelijk sterk bruin gekleurd, doch deze kleur, en ook de reuk verdwijnen spoedig van zelve. Men heeft waargenomen, dat de wol na deze behandeling ongemeen sterk groeit.

Het wasschen of doppen der schurftige plaatsen op de huid van enkele dieren, of zelfs het baden van enkele schapen eener schurftige kudde, leidt zelden of nooit tot eene goede uitkomst. Niemand is in staat, om in eene besmette kudde, al is de schurft ook maar pas in dezelve verschenen, met juistheid al de dieren te onderscheiden en aan te wijzen, welke bereids door de ziekte zijn aangetast. Wil men nu alleen zoodanige schapen behandelen, dan komen er bestendig nieuwe zieken te voorschijn, en de zaak komt zoo doende tot geen goed einde. Het is derhalve volstrekt noodzakelijk, dat de geheele kudde aan de behandeling worde onderworpen.

---

(1) Het komt ons raadzaam voor een langer tijdsbestek, bijv. 6 weken of 3 maanden daarvoor vast te stellen.

Alleen, wanneer strenge koude het baden in den weg staat, kan men, ten einde de ziekte niet te veel de overhand neme, de meest aangetaste dieren met de loog dopen, en, bij eene zachtere weërgesteldheid, de algemeene badingen der kudde uitvoeren. Ook kan men zoodanige voorwerpen, om de verdere besmetting zoo veel mogelijk dadelijk tegen te gaan, afslagten.

De ondervinding heeft intusschen geleerd, dat ook in het midden van den winter schurftige kudden, ja zelfs dragtige moederschappen en zuiglammeren, met het beste gevolg, door de indompeling in het hier voorgeschreven bad, zijn hersteld geworden.

Daar de schurftziekte der schapen meer in den herfst en den winter dan in het zachtere jaargetijde voorkomt, zoo wordt hare genezing niet zelden door gemis aan eene goede weide en gebrek aan voeder verhinderd, en de kudde moet dan dien ten gevolge, tot groot nadeel van den eigenaar, geslagt, of wel ver beneden de waarde naar buiten 's lands verkocht worden. Het is dus tot behoud van zoodanige kudde van veel belang, den eigenaar derzelve, in het aanschaffen van eene afgezonderde weide, (waartoe vooral in *Zeeland* op de *schorren*, en in andere gewesten op de *heigronden*, eene geschikte gelegenheid bestaat) de behulpzame hand te bieden, ten einde zoo doende aan den eigenaar de genezing der kudde mogelijk te maken.

De meeste naburige Rijken bereids eene straf op het invoeren van schurftige schapen gesteld hebbende, zoo zal men er spoedig toe gedrongen worden, om de schurftziekte minder te vreezen en te verheimelijken, en daar-

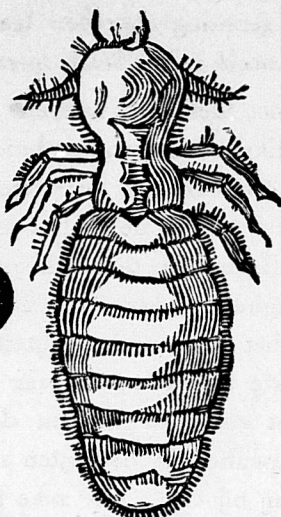
entegen hare genezing meerder trachten te bewerken.
 Immers: » *de nood is de beste leermeester?* »

Eindelijk moet hier nog worden aangevoerd, dat de schurftziekte dikwerf met andere huid-uitslagen wordt verwisseld, die, ofschoon met eerstgemelde eenige gelijkenis hebbende, evenwel geene politie-maatregelen vorderen. Dergelijke uitslagen hier te beschrijven, zou tot eene te groote uitvoerigheid leiden. Het is ook voldoende te herinneren, dat het bestaan der mijten het zekere kenmerk der schurftziekte daarstelt, en waar deze ontbreken, kan de uitslag niet gerekend worden daartoe te behooren. Mogt een schapenhouder de mijten niet kunnen vinden, dan behoort hij bij een', der zake kundigen, veearts te rade te gaan, en dezen de kudde laten onderzoeken.

Ten einde ook de zoogenaamde schaapluis, (ook mest- of zandluis genaamd) niet voor mijten zouden worden aangezien, merken wij aan, dat deze, wat hare gedaante betreft, met de luis van den mensch volkomen overeenkomt. Dezelve is evenwel wat kleiner en witter van kleur. Eene vergrootte afbeelding van deze schaapluis, welke wij hier bijvoegen, zal tot hare onderscheiding van de mijten kunnen bijdragen.

Natuurlijke
grootte.

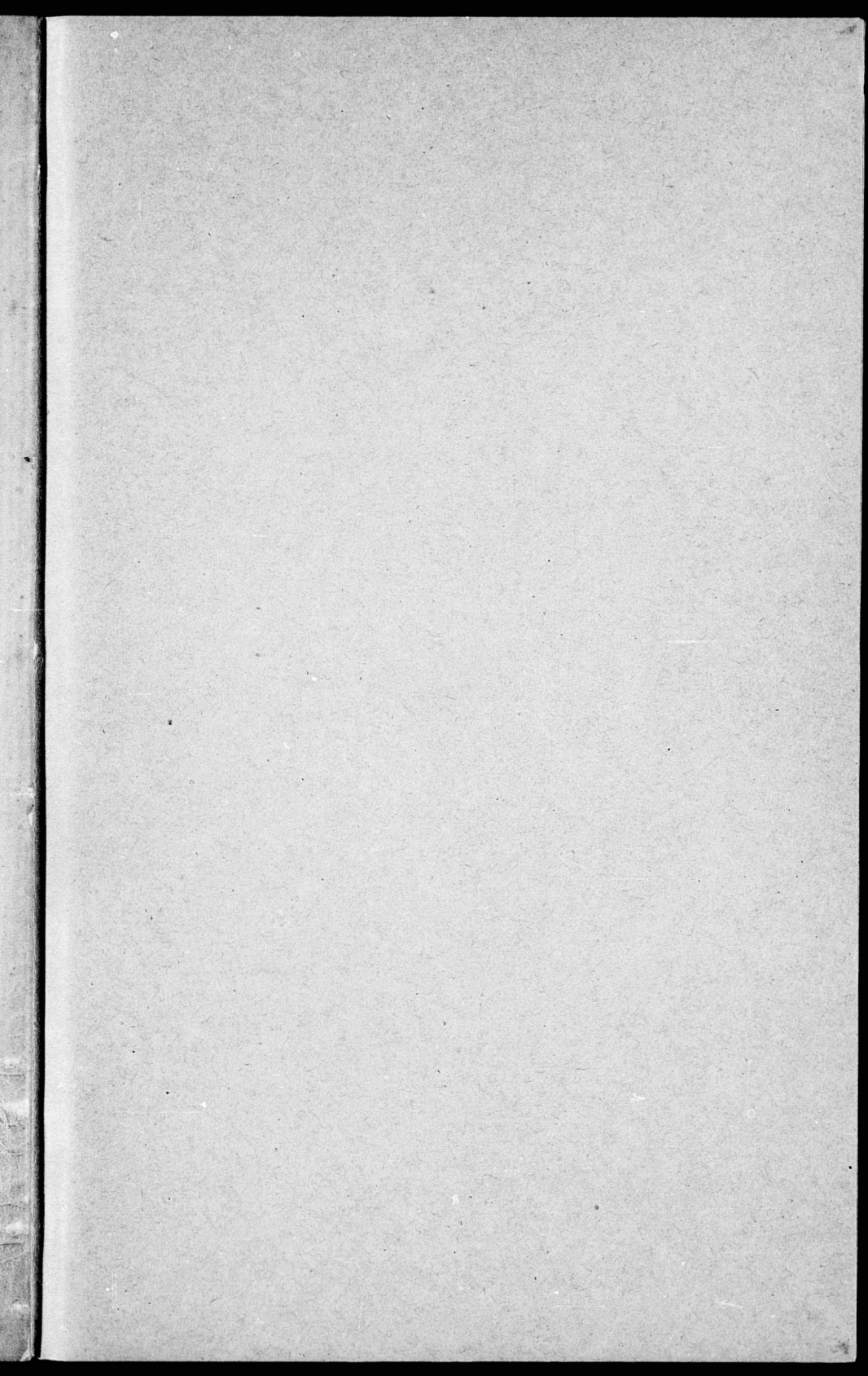
SCHAAP-LUIS.

—
Pediculus ovis.

—
(Sterk vergroot.)

Ook wanneer er een groot getal zogenaamde *Teekten*, (*Zecken*) op de schapen huisvesten, bijten zij dezelve, en zulks veroorzaakt jeukte, waardoor de dieren ook neiging tot schuring enz. te kennen geven. Moeijelijk kan men evenwel de teekten met de schurftmijten verwisselen, daar de eerstgemelde de grootte en vorm van eene middelmatige spin hebben. Alleen de door de teekten gebetene huidplaatsen, hebben eenige overeenkomst met die, welke door de mijten zijn voortgebracht. Het voorname onderscheid bestaat intusschen in het ontbreken van de mijten op zoodanige plaatsen; en worden de genoemde teekten van de huid verwijderd, dan gaan de gebetene plaatsen in weinige dagen van zelve tot genezing over, hetwelk met de door de mijten voortgebrachte schurft geenszins het geval is, daar deze steeds toeneemt zoo lang zij aan zich zelve blijft overgelaten.

1790782

